

Professionaliseren en Profileren

Meerjarenbeleid 2008-2010 Special Arts

November 2007

Inhoud

Inleiding	3
Leeswijzer	4
Hoofdstuk 1 Uitgangspunten	5
Hoofdstuk 2 Beleidsvoornemens	9
Hoofdstuk 3 Organisatie	14
Hoofdstuk 4 Financiën	16
Colofon	18

Bevlogen en betrokken

Terwijl wij bezig waren de toekomst vorm te geven, wist Henk Kuijter, directeur van VSAN en gangmaker voor het samengaan van de drie organisaties, dat zijn wereld binnenkort zou stoppen.

Maar onverzettelijk ging hij steeds weer op weg. Dit moest nog gebeuren. Dat moest nog gezegd of gedaan worden.

Maar ook, mijn verjaardag wil ik vieren met personeel en vrijwilligers. Dus kwam hij naar Doorn, zo vlak voor zijn overlijden, om het te vieren.

Nu na zijn overlijden vermengt verdriet zich met blijdschap, vanwege zoveel betrokkenheid en bevlogenheid.

Henk, we dragen je boodschap uit en bedankt.

Inleiding

Voor u ligt het meerjarenbeleid van de Stichting Special Arts Nederland, voortaan kortweg Special Arts genoemd. Special Arts zet vanaf 1 januari 2008 de activiteiten voort van Art as well, K4 en Very Special Arts Nederland. Maar niet alleen zet ze die activiteiten voort, ze zal ze ook uitbouwen.

Het meerjarenbeleid van Special Arts is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met het werkveld van kunstenaars met een handicap en hun begeleiders. Op 17 september 2007 hebben een zestigtal personen, die zich zeer betrokken voelen bij de wereld van kunstenaars met een handicap, gesproken en gediscussieerd over de vraag welke richting het uit moest met de nieuw op te richten organisatie. Het borrelde en giste op die bijeenkomst van de ideeën. Bij de opstelling van dit stuk hebben wij daar dankbaar gebruik van gemaakt.

In een conceptversie van dit beleidsplan hebben wij aangegeven welke opmerkingen zijn gemaakt en hoe we die hebben verwerkt. Dit concept hebben alle deelnemers gekregen, met verzoek om commentaar. De nu volgende, definitieve versie is – in acht genomen het ontvangen commentaar- opnieuw geredigeerd, waarbij telkens in algemene zin wordt verwezen naar de voorbereidende discussie en niet meer specifiek naar de bijeenkomst van 17 september 2007.

Met dit meerjarenbeleid zetten we de koers uit voor Special Arts. Beleid maken is weloverwogen keuzes durven maken. Wat doen we eerst en wat doen we later. Het gaat er om ambities te tonen en daarna ze waarmaken. Dat kan de nieuwe organisatie alleen samen met al degenen, kunstenaars en begeleiders, die zich sterk maken voor de verbetering van de positie van de kunstenaars met een handicap en de door hen gepresenteerde kunstvormen. Vanuit de dialoog met hen zijn we gestart en die dialoog zullen we koesteren en warm houden.

Henny Jacobse,
Vice-voorzitter

Leeswijzer

Dit beleidsstuk zet het meerjarenbeleid van Special Arts uit voor de komende drie jaar. Na de inleiding en deze leeswijzer benoemen we de uitgangspunten voor het te voeren beleid. In die uitgangspunten komen de visie en missie terug, die al eerder in 2007 door het fusiebestuur is vastgesteld. De reacties daarop in de bijeenkomst van september 2007 hebben geleid tot een aantal aanpassingen.

Naast de visie en missie gaan we in de uitgangspunten ook in op de werkwijze van de nieuwe organisatie en met name over de samenwerking met het werkveld. Tot slot van dit hoofdstuk vermelden we de theoretische achtergrond van waaruit de ordening van de te ondernemen activiteiten te verklaren is.

Deze uitgangspunten vertalen we daarna in beleidsvoornemens. We doen dat onder een aantal noemers: scholing, kwaliteitsbeleid en kennisontwikkeling, promotie, voorlichting en informatie, Award, tentoonstelling en bijeenkomsten, collectie, inkoopbeleid en artotheek, platform zijn voor ontmoeting en samenwerking, pleitbezorging en rechtspositie en tot slot internationaal.

Hoofdstuk 1 Uitgangspunten

Inleiding

Bij de uitgangspunten gaan we in op:

- Visie
- Missie
- Denkkader voor beleid

Visie

De visie van Special Arts luidt als volgt:

Special Arts ziet dat kunstenaars met een handicap met name een plaats innemen in de wereld van de zorg en dat de waardering voor hun werk voor een groot deel tot die wereld beperkt blijft.

De kunstuitingen van mensen met een handicap verdienen een volwaardige plaats binnen de kunstwereld. Dat geldt zowel voor de wereld van de amateur-kunstenaars als voor de wereld van de professionele kunstenaars.

Het lijkt ons goed in dit beleidsplan enkele punten te noemen die in de discussie voorafgaande aan de formulering van deze visie aan de orde zijn geweest.

Zo kan men de vraag stellen wat precies wordt bedoeld wordt met een “volwaardige plaats”. Wij benadrukken dat het hierbij gaat om een binnen de maatschappij te verwerven en in te nemen positie in samenhang met het streven naar emancipatie en positieverbetering van de kunstenaars en de door hen vervaardigde kunst.

We kiezen er daarbij overigens uitdrukkelijk voor de kwaliteit van de door de kunstenaars vervaardigde kunstuitingen voorop te stellen. De emancipatie van de kunstenaars verloopt via de kwaliteit van hun kunstuitingen en de maatschappelijke erkenning daarvan.

Verder kiezen we er voor in de visie het woord “kunstenaars” te gebruiken als algemene term voor uitvoerders van alle vormen van kunstuitingen.

De vraag is, of het wenselijk is in de formulering van de visie onderscheid te maken tussen amateurkunst en professionele kunst. Ons lijkt het goed dit wel te doen, dit in navolging van de sportwereld en gelet op het feit dat ook binnen de reguliere kunst dit onderscheid gehanteerd wordt. Amateurkunst heeft dan de status dat daar geen streven achter zit om tot professionele uitoefening en erkenning te komen van kunstvormen en bij professionele kunst is dat streven er nu juist wel. Dat er overgangsgebieden te onderkennen zijn en dat de grenzen soms wat vaag zijn, erkennen we daarbij graag.

Verder realiseren we ons, dat er ook nog een wereld te winnen is binnen de wereld van de zorg en dat daar in de uitvoering van de pleitbezorging rekening mee moet worden gehouden. Tegelijkertijd –en in spiegelbeeld met dit besef– is het van belang deskundigen vanuit de reguliere kunst breed te betrekken bij het werk van Special Arts om mede daardoor een brug te slaan naar de reguliere kunst.

Tenslotte het belangrijke punt of we er in dit beleidsplan niet beter aan doen de terminologie “mensen met een beperking” te hanteren. Wij realiseren ons dat in de zorg over het algemeen de voorkeur uitgaat naar deze terminologie en dat men liever niet spreekt over “mensen met een handicap”. Wij hebben er echter bewust voor gekozen om toch die laatste aanduiding te gebruiken en wel omdat we de kunstwereld en de samenleving als geheel willen bereiken en in die omgeving het begrip “handicap” beter begrepen wordt en duidelijker aangeeft waar het om gaat dan het begrip “beperking”.

Missie

Bij het formuleren van de missie baseren we ons op enkele, vrij fundamentele overwegingen, die in de discussie voorafgaande aan deze definitieve versie, aan de orde zijn gekomen.

Kort samengevat:

1. De kwaliteit van de kunstuitingen moet centraal staan en niet de handicap van de kunstenaars.
2. Het gaat om de profilering van de kunstenaars door de kwaliteitsverbetering van de kunstuitingen.
3. Het is gewenst meer aandacht te besteden aan de verbetering van de rechtspositie van de kunstenaars.
4. De verbetering van de samenwerking en het creëren van ontmoetingsvormen om te leren van elkaar moeten een meer prominente plaats krijgen.
5. Bij pleitbezorging gaat het ook om het onderhouden en uitbouwen van netwerken.

In het licht van deze overwegingen hebben we de missie als volgt geformuleerd:

Special Arts stelt zich ten doel het verkrijgen van die volwaardige positie te ondersteunen. De organisatie wil daardoor bereiken dat:

- *Het kwaliteitsniveau van hun kunstuitingen verhoogd wordt.*
- *Kunstenaars met een handicap gestimuleerd worden in hun ontwikkeling en ondersteuning krijgen bij het verwerven van erkenning voor hun kunstuitingen.*
- *Kunstenaars met een handicap erkend worden binnen de reguliere kunstwereld.*
- *Verbetering plaats vindt van de rechtspositie van de kunstenaars met een handicap.*
- *Special Arts zowel binnen de kunstwereld met, als in de kunstwereld zonder handicap gezien wordt als de dragende organisatie voor de integratie van kunstenaars met een handicap en hun kunstuitingen in de reguliere kunstwereld.*

Daartoe onderneemt Special Arts de volgende activiteiten:

- *Organiseren van scholing, ontwikkelingsvormen en kennisnetwerken voor kunstenaars met een handicap.*
- *Intensiveren van en verder uitbouwen van de samenwerking met en tussen de ateliers en theater-, dans- en muziekgroepen voor kunstenaars met een handicap.*
- *Organiseren van tentoonstellingen, manifestaties, congressen en bijeenkomsten ter promotie van alle kunstvormen van mensen met een handicap, zowel landelijk als internationaal.*
- *Het in stand houden van één of meerdere award(s) als erkenning en stimuleringsvorm voor de kunstenaars met een handicap.*
- *Het hebben van een kunstuitleen voor getalenteerde kunstenaars met een handicap en een bijbehorende expositieruimte en ontmoetings- en vergaderfaciliteiten op een centrale locatie in Nederland.*
- *Het ontwikkelen, invoeren en onderhouden van systematische vormen van kwaliteitsverbetering.*
- *Het als pleitbezorger voor de integratie van kunstenaars met een handicap onderhouden en uitbouwen van contacten en netwerken binnen de reguliere kunstwereld en de wereld van de kunst van mensen met een handicap, zowel landelijk als internationaal. Daartoe deel uitmaken van Very Special Arts (VSA Arts).*

Special Arts zal bij al zijn activiteiten de dialoog aangaan met al haar gesprekspartners. De organisatie is er van overtuigd dat bij de verdere ontwikkeling van zowel de kunst van de gehandicapte kunstenaars, als de ontwikkeling van de kunstenaars met een handicap, er steeds sprake van is dat twee meer weten dan één.

Denkkader

In de discussie die voorafgaande aan dit stuk is gevoerd, zijn zeer veel gedachten, wensen en briljante ideeën geuit. Het is niet goed mogelijk om aan al die verlangens tegemoet te komen of aan alle ideeën gehoor te geven.

Om toch tot een ordening en invulling van een meerjarenbeleid te komen, is het belangrijk een prioriteitsvolgorde aan te brengen. Maar een prioriteitsvolgorde veronderstelt een denkkader aan de

hand waarvan prioriteiten te stellen zijn. Tevens veronderstelt een prioriteitskader een logische en werkbare volgorde.

Wij onderscheiden twee hoofdlijnen in de verwachtingen die leven met betrekking tot Special Arts.

De eerste lijn is:

Kwaliteitsverbetering en professionalisering van de kunstenaars.

De tweede lijn is:

Pleitbezorging voor en promotie van kunstvormen en kunstuitingen en profilering van de kunst van kunstenaars met een handicap.

Daarbij is het van belang voortdurend rekening te houden met de fase waarin de verschillende organisaties zich bevinden: achterblijvers en starters, middenmoters en voorlopers. En er moet ook rekening mee gehouden worden dat de verschillende kunstvormen zich in verschillende situaties en omgevingen bevinden en een daarmee samenhangende geëigende benadering verdienen.

Daarnaast is het zaak dat Special Arts samen met de kunstenaars en hun begeleiders optrekt en niet vanuit een ivoren toren aan de slag gaat.

Dit alles overziende, komen we tot de volgende uitgangspunten voor ons meerjarenbeleid:

- 1 Professionaliseren en in dat kader profileren.
- 2 Samen werken aan de ontwikkeling van de sector en haar subsectoren.
- 3 Willen en kunnen in evenwicht.

Deze drie in trefwoorden aangeduide uitgangspunten werken we hieronder wat verder uit.

1 Professionaliseren en profileren

Belangenbehartiging en pleitbezorging voor kunstenaars met een handicap zijn pas goed mogelijk als het niveau van de kunstenaars zodanig is dat er een voldoende professioneel gehalte aanwezig is. Daarom zullen we de grootste inspanning richten op het totstandkomen van die kwaliteit, om in dat kader energie te gaan besteden aan de positieverbetering van kunstenaars. We zullen daarbij onderscheid maken tussen de verschillende subsectoren in onze kunstwereld: de ateliers, de theatervormen en het gesproken woord en de relatieve fase van ontwikkeling waarin zij zich bevinden.

Het gaat bij deze prioriteitsstelling dus met name om de mate van aandacht die aan het één en aan het ander wordt gegeven. Het gaat maar tot zekere hoogte om een volgorde in de tijd. In hoofdstuk 2 Beleidsvoornemens zullen we aangeven hoe we in praktische zin uitwerking willen geven aan een goede balans tussen professionaliseren en profileren.

Door te kiezen voor professionaliseren om in dat kader te profileren ontstaat wel een dilemma. Doordat Special Arts aan de slag gaat met professionaliseren, beschouwt ze de kunstwereld van mensen met een handicap als een zelfstandige identiteit die een kwaliteitsslag gaat maken. Dat kan haaks staan op de doelstelling om de integratie van de eigen kunstwereld met de "gewone" kunstwereld te bewerkstelligen. We zien echter geen andere weg: eerst professionaliseren en daarna vanuit een stevige positie de integratie bewerkstelligen.

We willen verder benadrukken dat we door uit te gaan van een "eigen" wereld, gevormd door kunstenaars met een handicap, géén uitspraak doen over een mogelijke, dan wel gewenste artistieke samenhang van de uitingen van deze kunstenaars. We koesteren eerder de verscheidenheid. In de naam van onze organisatie –Special Arts- geven we overigens aan dat deze kunst een waarde op zich heeft.

2 Samen werken aan de ontwikkeling van de sector en haar subsectoren

Special Arts zal niet los van het haar omringende werkveld gaan operen. Op velerlei wijze hebben we in de aan dit stuk voorafgaande discussie laten weten dat het een uitgesproken voornemen van Special Arts is om de samenwerking te zoeken.

Dat betekent niet dat Special Arts niet het voortouw zal nemen of zich afhankelijk zal opstellen. We realiseren ons, dat we lef moeten tonen en initiatieven moeten nemen om iets te bereiken. Ook hier gaat het om het vinden van de goede balans.

Bij het nemen van die initiatieven zullen we steeds weer ons oor te luisteren leggen bij de groepen voor wie zo'n initiatief is bedoeld. En we zullen ook met voorlopers in de sector of subsectoren zaken oppakken. Pilots ontwikkelen en werkwijzen uitproberen. We staan daarbij een werkwijze voor van participerende ontwikkeling en fasegewijze invoering.

Omdat de stand van ontwikkeling en de aard van de activiteiten in elke subsector verschillend is zal de aanpak ook per subsector anders kunnen zijn.

3 *Willen en kunnen in evenwicht*

Te weinig ambities hebben kan voor een organisatie levensbedreigend zijn, maar ook het vertonen van te veel ambities vormt een afbreukrisico. Om alle activiteiten te kunnen uitvoeren is een gezonde financiële huishouding nodig. Daarvoor is een goed draaiende kunstuitleen en een grote collectie kunst van klasse een voorwaarde. Het zijn tot nu toe de inkomsten hieruit die een professioneel apparaat mogelijk hebben gemaakt. Alle andere inkomsten komen via fondsenwerving binnen.

Dit brengt met zich mee dat alle plannen die we willen uitvoeren boven deze basisinkomsten uitgevoerd en gefinancierd moeten worden. Als we teveel hooi op onze vork nemen, is er een reële kans dat de basisinkomsten daarmee onderuit gaan en onze hele toekomstplan in het niets oplost. We zullen er daarom alles op zetten om het evenwicht tussen wat we willen en wat we kunnen nauwlettend te bewaken en soms zullen we onze ambities over een wat langere periode moeten uitsmeren.

Op basis van deze uitgangspunten gaan we in het volgende hoofdstuk onze beleidsvoornemens voor de komende drie jaar verder uitwerken.

Hoofdstuk 2 Beleidsvoornemens

Inleiding

In dit hoofdstuk zullen de volgende onderdelen de revue passeren:

- Scholing, kennisontwikkeling en kwaliteitsbeleid.
- Award, tentoonstelling en bijeenkomsten.
- Platform voor ontmoeting en samenwerking.
- Collectie, inkoopbeleid en artotheek.
- Pleitbezorging en rechtspositie.
- Voorlichting en informatie.
- Internationaal.

Deze activiteiten zullen in de hierna te ontwikkelen jaarprogramma's als projecten dan wel als reguliere activiteiten verder uitgewerkt worden. Veelal zullen we die activiteiten samen met het werkveld verder gaan ontwikkelen.

Scholing, kennisontwikkeling en kwaliteitsbeleid

Deze drie onderwerpen zijn zeer met elkaar verweven en verdienen dan ook een samenhangende aanpak.

Scholing

Onder scholing verstaan wij alle activiteiten die tot een verhoging van het competentieniveau van zowel de kustenaars als hun begeleiders kunnen leiden. Bij scholing geldt bij uitstek het gegeven dat de aanpak verschillend ligt per doelgroep en dan ook weer binnen elke doelgroep. We richten ons bij de scholing vooreerst op de verhoging van het competentieniveau van het toptalent en de laag net onder dat toptalent.

Om tot een aanbod te komen voor scholing per doelgroep willen we een aantal expertmeetings houden waarin we de dilemma's die bij scholing in elke doelgroep optreden zullen problematiseren. Vervolgens zal gediscussieerd worden over mogelijke vormen van aanbod per kunstvorm. Op grond daarvan zal vervolgens een aanbod gecreëerd worden. Bij aanbod moet vooral gedacht worden aan stages, uitwisselingsmogelijkheden, projecten met professionele kunstenaars of kunstacademies of andere kunstopleidingen. We denken veel minder aan cursorische activiteiten, omdat die weinig effectief blijken te zijn (de algemene ervaring is dat dergelijke activiteiten een rendement van 15% hebben). Het aanbod zal zich zowel op kunstenaars en hun begeleiders richten.

Kennisontwikkeling

Binnen de sector is een veelheid aan kennis en ervaring voorhanden. Echter vele keren wordt het wiel opnieuw uitgevonden. Wij willen op een systematische wijze tot kennisontwikkeling en verspreiding van die kennis overgaan met behulp van een digitaal platform op het internet.

Daartoe wordt op de website een afgeschermd gebied gebouwd, waarop kunstenaars en hun begeleiders in kunnen loggen. Op dit gedeelte kunnen vragen gesteld en antwoorden gegeven worden. Door een actief beheer van de website zal binnen het ons beschikbaar netwerk actief gezocht worden naar een antwoord. Dat antwoord zal steeds openbaar voor alle gebruikers beschikbaar komen. Door te werken aan een rubricering en ordening van de aldus vergaarde kennis komt op interactieve wijze een kennisplatform tot stand. Een actief beheer is voorwaarde voor het slagen van dit kennisplatform.

Kwaliteitsbeleid

Voor de ontwikkeling van het kwaliteitsbeleid denken wij aan een variant op de werkwijze die bekend staat als intercollegiale toetsing. We verdelen Nederland in een beperkt aantal regio's (vier of vijf). Per regio vragen wij begeleiders van kunstenaars en kunstenaars zelf en mensen (experts) uit de reguliere kunstwereld om een visitatiecommissie te vormen.

Bij de start van deze werkwijze maken we een korte visitatielijst. Die leggen we ter toetsing voor aan de leden van de visitatiecommissie. Vervolgens gaan de visitatiecommissies langs de ateliers die

belangstelling tonen voor deze vorm van kwaliteitsbevordering. Na elk bezoek is er na afloop een bespreking van de bevindingen en worden die daarna ook nog op schrift nagezonden.

De gezamenlijke bevindingen van de visitatiecommissies worden verzameld en eens per jaar op een landelijke bijeenkomst besproken. Dit levert weer materiaal op voor deskundigheidsbevordering en kennisontwikkeling.

We denken aan een stapsgewijze ontwikkeling: eerst een pilot om ervaring op te doen, daarna de werkwijze uitbreiden tot heel Nederland echter met name binnen de sector beeldende kunst om vervolgens te bekijken of deze werkwijze ook voor andere kunst disciplines verder doorontwikkeld en uitgerold kan worden.

Award, tentoonstelling en bijeenkomsten

Award

De K4 Award kent al een langere traditie. Het project omvat het insturen van kunst van kunstenaars met een verstandelijke beperking, vervolgens de selectie van de ingezonden werkstukken, het houden van een tentoonstelling van de geselecteerde werken en het en het uitreiken van prijzen voor prijswinnende werken. Daarmee wordt aan de ene kant de aandacht gevestigd op deze kunstuitingen en aan de andere kant wordt door het geven van een stipendium aan de winnaars ook aan deskundigheidsbevordering gedaan. Het geheel draagt bij aan de verdere ontwikkeling van toptalent.

We willen bereiken dat deze tweejaarlijkse Awarduitreiking met tentoonstelling de positie krijgt van dé belangrijke periodieke kunstprijs op het werkterrein van kunstenaars met een handicap.

Voorts willen we deze manifestatie fasegewijs verbreden naar andere kunstvormen en naar andere doelgroepen. Daarbij zal de later nog nader uit te werken onafhankelijke selectiecommissie voor de beeldende kunst verbreed moeten worden met kamers voor de andere kunstvormen.

Op den duur ontstaat hierdoor een (landelijk) kunstfestival met een aantal Awarduitreikingen. Het gaat hierbij dus steeds om de erkenning en het onder de aandacht brengen van het toptalent.

Om de plannen te realiseren zal naar een hoofdsponsor en nevensponsors voor deze Award gezocht worden. De Award draagt de naam van de hoofdsponsor.

Tentoonstellingen en bijeenkomsten

Alle drie de rechtsvoorgangers van Special Arts kennen een traditie van het houden van tentoonstellingen. Bij Art as well en Very Special Art gaat het om op zichzelf staande tentoonstellingen. Bij K4 hangt de tentoonstelling samen met de selectie en het ten toon stellen van die selectie.

Meestal betreft het beeldende kunstuitingen. Veelal wordt samengewerkt met één of meer ateliers en organisaties in de gehandicaptenzorg. Doel van de tentoonstellingen is het promoten van kunst en kunstenaars.

Tegen de achtergrond van het uitgangspunt "professionaliseren en in dat kader profileren", willen we in deze meerjarige beleidsperiode een beperkte uitbreiding van het aantal tentoonstellingen bereiken. Wel willen we op deze tentoonstellingen ook combinaties met andere kunstvormen gaan invoeren. We denken bijvoorbeeld aan de combinatie van taaluitingen met beeldende kunst.

Per jaar willen minimaal één grote tentoonstelling met een cross-overthema met andere kunstuitingen gaan organiseren. We streven er daarbij naar aan het einde van deze beleidsperiode deze tentoonstellingen bij erkende gewone kunstorganisaties te organiseren.

Om deze tentoonstellingen en bijeenkomsten te kunnen organiseren zullen we actief de verschillende onderdelen van ons werkveld uitnodigen, via het houden van bijeenkomsten en het kennisplatform, om initiatieven samen met ons te ontwikkelen en te gaan uitvoeren.

Verder hebben we het voornemen overleg te gaan voeren met de verschillende theater-, dans- en muziekgroepen om te bezien welke mogelijkheden er zijn om tot een project te komen waarbij op één plaats in één periode hun producties te zien zullen zijn. Daarbij gaat het er om dat de (leden van de) groepen elkaar en elkaars werk beter leren kennen en daaruit inspiratie opdoen, terwijl daarnaast publieke belangstelling kan worden gegenereerd.

Platform zijn voor ontmoeting en samenwerking

Er bestaat in de sector grote behoefte aan ontmoeting en samenwerking. In het verleden zijn er landelijke en regionale bijeenkomsten geweest. Op deze bijeenkomsten zijn ervaringen en kennis uitgewisseld. De bijeenkomsten waren soms tot één kunsttak beperkt, maar er waren ook grote bijeenkomsten die door de hele sector heen liepen, zoals de jaarlijkse manifestatie van Very Special Arts Nederland (VSAN).

De meeste van deze bijeenkomsten worden inmiddels niet meer gehouden. De behoefte om deze vorm van kennisdeling en uitwisseling weer op te pakken is echter groot, zo is in de voorafgaande discussie gebleken. Daarbij is aangegeven dat de afstand tussen Special Arts en de organisaties die zich uitvoerend met de verschillende kunstvormen bezig houden, niet te groot moet zijn. Mede daarom hebben regionale bijeenkomsten de voorkeur.

Special Arts wil dit als volgt oppakken. We willen in drie jaar tijd komen tot een infrastructuur van samenwerkings- en uitwisselingsbijeenkomsten. Daartoe zal in het eerste jaar per kunsttak bekeken worden aan welke vorm van uitwisseling en samenwerking behoefte bestaat. Op basis van die inventarisatie zal voor elke kunsttak een voorstel worden uitgewerkt, dat met betrokkenen besproken wordt. Dat voorstel kan zowel een landelijke als een regionale component bevatten. Tevens komt uit de inventarisatie naar voren welke vormen van uitwisseling en samenwerking door de hele sector gewenst zijn.

Belangrijk voor het slagen van deze aanpak is, dat bij vormen van uitwisseling alle organisaties zowel iets kunnen halen als iets kunnen brengen. Veel uitwisselingsplatforms gaan op den duur te loor omdat de voorlopers in een sector, meestal de trekkers van deze bijeenkomsten, alleen maar zaken aandragen en beschikbaar stellen en er niets voor terug krijgen. Daarom zal Special Arts ook zorg moeten dragen voor voeding voor alle deelnemers aan de bijeenkomsten.

Omdat de bijeenkomsten in feite een andere manier van kennisdeling vormen, dan het eerder genoemde digitale platform, zal bij de ontwikkeling goed in de gaten gehouden worden dat de twee vormen van kennisdeling samenhangen en elkaar versterken. Daarnaast zal ook de financiële haalbaarheid een rol gaan spelen bij de uitwerking. Deelnemende partijen zullen, mede om het niet vrijblijvende bijeenkomsten te laten worden, een aandeel moeten nemen in de kosten.

Collectie, inkoopbeleid en artotheek

De collectie kunstwerken bestaat op dit moment voornamelijk uit stukken bijeengebracht door VSAN. Deze collectie bevat 3000 werken. Naast schilderijen en tekeningen bevat de collectie ook aardewerk.

De collectie vormt de basis van de kunstuitleen. Deze kunstuitleen heeft ongeveer 1500 werken in leen uitstaan. Deze activiteiten vormen de financiële ruggengraat van de organisatie.

De collectie wordt beheerd en aangevuld door een selectiecommissie voornamelijk bestaande uit experts in het beoordelen van vormen van beeldende kunst. De commissie staat borg voor het bewaken van het niveau van de collectie. Zij hebben een onafhankelijke positie, vastgelegd in een statuut.

De collectie komt tot stand door de selectie van kunstwerken van ateliers die uitstijgen boven het gemiddelde niveau van elk atelier. Door opname in de collectie van Special Arts krijgt de kunstenaar al reeds een vorm van erkenning. Ook voor het betrokken atelier is het een vorm van erkenning van het behaalde niveau. Echter met het beschikbaar stellen van de kunstwerken, vertrekt het kunstwerk ook uit de collectie van dat atelier. De samenwerking met de ateliers moet dus tweezijdig worden. Special Arts zal, zoals in dit meerjarenbeleid staat aangegeven, moeten gaan investeren in de ontwikkeling van de ateliers om die tweezijdigheid tot stand te brengen en in stand te houden

Op dit moment is er nog sprake van een bestuurlijke band tussen de commissie en het bestuur van VSAN. Het bestuurslid J.H. Sassen, oud-conservator van het Stedelijk Museum, is lid van de kunstcommissie. Met de fusie wordt de bestuurssamenstelling veranderd en zal deze band niet meer aanwezig zijn. Er is dan sprake van een strikt onafhankelijke samenstelling van de kunstcommissie.

De artotheek is gehuisvest in Doorn op een vrij afgelegen locatie. Gestreefd wordt naar verhuizing naar een goed bereikbare locatie in het hart van Nederland in een stedelijke omgeving. Daarnaast is de hele collectie ook te zien op de website. In de loop van de komende drie jaar zal gezocht worden naar het vergroten van het aandeel van uitlenen via de website.

Aan het einde van de periode van dit meerjarenbeleid zal een plan worden gemaakt voor het tot stand brengen van een permanent onderkomen voor een museale collectie. Dit bij voorkeur in combinatie met de Stadshof, waardoor de belangrijke, door deze organisatie bijeengebrachte collectie terug kan komen naar Nederland en hier weer te zien zal zijn.

Pleitbezorging en rechtspositie

Pleitbezorging

Bij de uitgangspunten hebben we aangegeven dat professionaliseren van de sector voorafgaat aan profileren. Bij pleitbezorging gaat het vooral om profileren. We willen deze komende drie jaar echter niet volstrekt stil gaan zitten op dit gebied.

We moeten daarbij niet alleen kijken naar de wereld van de kunst, want er is ook nog zendingsarbeid te verrichten in de richting van het management binnen de zorg.

Pleitbezorging zal de komende drie jaar in het teken staan van:

1. Het verwerven en consolideren van de positie binnen de zorg.
2. Het versterken van de professionaliteit.
3. Het bruggenhoofd bij onze eigen organisaties slaan naar de gewone kunstwereld.

Door de jaren heen zal het perspectief verschuiven van punt één, naar twee en drie.

Voor het voeden van de pleitbezorging zullen we gebruik maken van de signalen die ons bereiken uit:

- Individuele contacten zowel op uitvoerend als bestuurlijk niveau
- Alle bijeenkomsten en vormen van samenwerking, die voortvloeien uit de uitwerking van dit plan.
- Het digitale platform.

Per jaar zal een communicatieplan gemaakt worden. Daarin staan de beoogde doelgroepen, de doelen en middelen die specifiek in het kader van de pleitbezorging in dat jaar bereikt gaan worden verder uitgewerkt.

Rechtspositie

De rechtspositie van kunstenaars is nog steeds sterk verweven met de zorg. In het kader van de emancipatie van de kunstenaar met een handicap kan het voor de hand gaan liggen een verschuiving van die positie te bewerkstelligen naar die van de gewone kunstwereld.

De in die wereld geldende regelingen gaan steeds meer uit van het verwerven en behouden van een zelfstandige positie op de vrije kunstmarkt. Het is dan ook de vraag of en op welke wijze een volkomen identieke positie bereikt zou moeten en kunnen worden.

Special Arts wil een verkenning uitvoeren naar:

1. De huidige rechtspositie van kunstenaars met een handicap en hun kunstvormen (met name copyright en auteursrechten).
2. De mogelijke bedreigingen en kansen, zoals de verschraving van de AWBZ en de betekenis van de Wet Maatschappelijke Opvang (WMO), inbegrepen de mogelijkheden van het persoonsgebonden budget.
3. De wenselijke verschuivingen in de rechtspositie.

Hiervoor zal in de loop van het eerste jaar een project rechtspositie opgezet worden met een begeleidingscommissie, bestaande uit personen uit de verschillende kunsttakken en materiedeskundigen.

Communicatie, voorlichting en informatie

Tot nu toe bestaat de communicatie, voorlichting en informatie uit:

- Algemene folders en uitgaven.
- Agenda en kalenders.
- Promotiebox.
- Boekjes, folders, CD's en uitgaven gericht op één activiteit, zoals een tentoonstelling.
- Tijdschrift (P)art.
- Websites van de drie organisaties.
- Reclame op artotheekbus

In de vormgeving van al deze uitgaven is vooral sprake van veelvormigheid en veelkleurigheid, maar er is geen duidelijke herkenbare lijn te ontdekken. Met de komst van de nieuwe organisatie zal gestreefd worden naar eenduidigheid en helderheid in de vormgeving van de verschillende communicatiemiddelen.

Bij de start van de nieuwe organisatie zal daarom eerst een communicatieplan tot stand gebracht worden, aan de hand waarvan de huidige communicatiemiddelen aangepast en nieuwe ontwikkeld kunnen worden. De mogelijkheden van het internet en het eerder genoemde digitaal platform worden daar uitdrukkelijk bij betrokken.

Internationaal

VSAN maakt deel uit van VSA Arts internationaal. Art as well heeft naast een landelijke tentoonstelling ook een tentoonstelling in het Europees Parlement gehad. Het belang van een internationale connectie wordt onderschreven en de nieuwe organisatie neemt de aansluiting bij VSA Arts internationaal graag van VSAN over.

Tegen de achtergrond van het vele werk dat in de komende jaren op het eigen thuisfront zal moeten gebeuren, ligt het voor de hand dat de internationale contacten vooreerst beperkt zullen blijven. We nemen ons voor het huidige niveau van contact en uitwisseling te handhaven tijdens de komende drie jaar.

Hoofdstuk 3 Organisatie

Inleiding

In dit hoofdstuk komen aan de orde:

- Bestuurlijke organisatie
- Werkorganisatie
- Huisvesting

Bestuurlijke organisatie

Special Arts is een stichting met een bestuur. Het bestuur is gevormd uit de besturen van de drie oprichtende organisaties en een onafhankelijk voorzitter.

Het bestuur heeft uitgesproken een actief meedenkende vorm van besturen te willen nastreven. Daarbij wil ze de directeur een belangrijke sturende factor laten zijn. Het is dus niet de bedoeling uitvoerende taken bij bestuursleden neer te leggen en te komen tot een uitvoerende vorm van bestuurslidmaatschap.

Veeleer is de gedachte dat de expertise van de bestuursleden en hun netwerk onder regie van de directeur ingezet worden voor het bereiken van de doelen van de organisatie. Dat kan door het mobiliseren van het bestuurlijk netwerk, als ook door het geven van bijdrages en deelname aan werkgroepen en commissies. Het benutten en verder uitbouwen van het bestuurlijk netwerk is daarbij een belangrijke succesfactor voor zowel de pleitbezorging als ook voor het verstevigen van het financiële draagvlak onder de organisatie.

Werkorganisatie

Rechtspositie

De organisatie werkt onder leiding van een directeur. De directeur handelt en heeft bevoegdheden op basis van een directiestatuut. Het personeel heeft een rechtspositie op basis van een regeling arbeidsvoorwaarden, aangevuld met bepalingen uit de CAO-Welzijn. Voor de directeur gelden voor zijn beloning de regels uit de regeling voor directeuren van goede doelen. Voor de inschaling van het personeel de regels uit de CAO-Welzijn. De organisatie is aangesloten bij het pensioenfonds PGM.

Opbouw organisatie

De organisatie van VSAN bestaat thans uit een directeur en een administratief medewerker. Daarnaast is een groot aantal vrijwilligers actief. Voor de vrijwilligers is een vrijwilligersstatuut van toepassing. Na de fusie zullen beroepskrachten en vrijwilligers overgaan naar Special Arts.

Voor het uitvoeren van de voorgenomen taken is de huidige formatie niet toereikend. Nu al is het beslag dat op vrijwilligers wordt gelegd, te groot en is het verloop te snel om tot een stabiele vorm van uitvoering van de taken te komen. Daarom zal een geleidelijke groei van de organisatie noodzakelijk zijn om het meerjarenbeleid uit te kunnen voeren.

Voor een succesvolle aanpak van het meerjarenbeleid, zal er een personele basisformatie moeten zijn, die een aanpak op voldoende kwalitatief en kwantitatief niveau mogelijk maakt.

De basisbezetting voor het eerste jaar zien wij als volgt:

- Bureausecretaris, 1fte (reeds in dienst).
- Directeur voor 32 uur (naar verwachting per 1 april 2008).
- Medewerker projecten, kunstuitleen en tentoonstellingen, 0.8 -1 fte (per 1 juli 2008).
- Secretarieel/administratief medewerker 0.4 - 0.6 fte (per 1 september 2008)

Verder valt te verwachten dat bij de uitwerking van het meerjarenbeleid op onderdelen op projectbasis personeel aangetrokken moet worden of externe deskundigen moeten worden ingeschakeld. Voorspelbaar is dan ook dat na beëindiging van zo'n project daaruit voor de staande organisatie extra activiteiten rollen. Daarom moet op termijn van twee jaar rekening worden gehouden met een verdere groei van de organisatie.

Huisvesting

Voor de verhuizing van VSAN is een plan van eisen ontwikkeld. Dat plan wordt door Special Aarts onverkort overgenomen. Echter de personele samenstelling en het gaan werken met projecten vergt meer ruimte voor de toekomstige personeelsformatie. Daarom zal die ruimte minimaal verdubbeld moeten worden, waarbij ook aan toename van flexibele werkplekken gedacht wordt.

Hoofdstuk 4 Financiën

Inleiding

In dit laatste hoofdstuk behandelen we:

- Basisfinanciëring.
- Fondsenwerving.
- Erfstellingen en legaten.
- Donaties.
- Sponsoring.

Basisfinanciëring

Om alle plannen uit dit meerjarenbeleid te kunnen uitvoeren is een toename van de structurele financiering noodzakelijk. Daarnaast zullen ook veel projecten op basis van aanvragen voor projectfinanciering bij fondsen van gelden voorzien moeten worden.

De financiering van de qua omzet grootste partij, VSAN, is gebaseerd op de kunstuitleen. Om de financiering gezond te maken gold een groeiscenario. Dat scenario is door de ziekte en het overlijden van Henk Kuijer niet gehaald. Bij onveranderd beleid zou een groei voor de uitleen in drie jaar tot 2000 noodzakelijk zijn. Voor de komende drie jaar willen we een doorgroei tot minimaal 2000 en maximaal 2500 bereiken.

Tegen de achtergrond van het meerjarenbeleid, de gewenste personeelsbezetting en de gewenste huisvesting is het nodig om naast de structurele onderbouwing met de binnenkomende gelden uit de kunstuitleen ook meerjarige inkomsten uit andere bronnen te genereren.

Fondsenwerving

Na omzetting van dit meerjarenbeleid in een jaarplan 2008 met begroting, zal een verzoek om een meerjarige bijdrage uit de Goede Doelen loterijen in gang gezet worden. Door het samengaan van de drie landelijke organisaties in Special Arts ligt een structurele financiële ondersteuning van deze kant nu meer voor de hand dan in het verleden.

Daarnaast zal er voor projecten steeds apart aan fondsenwerving worden gedaan. VSAN maakt bij de fondsenwerving gebruik van de diensten van Fokke Heutink. Ook Special Arts zal van deze diensten gebruik blijven maken.

Legaten en erfstellingen

Special Arts zal zich op dit terrein verder gaan profileren. Als eerste stap geldt de opname van de organisatie in de lijst van organisaties van de private banking afdeling van de Rabobank. In publicaties van de organisatie zal nadrukkelijk gewezen worden op de mogelijkheid van het doen van legaten en erfstellingen.

Donaties

Behalve VSAN kenen de twee andere organisaties geen donateurs. Vanaf 2008 zal actiever geworven worden voor donateurs. Daarmee ontstaat een vrij vaste vorm van medefinanciering voor de structurele uitgaven van de organisatie.

Sponsoring

De drie organisaties maken tot nu toe weinig gebruik van sponsors. Andere fondsenwervende organisaties maken steeds meer gebruik van sponsors bij activiteiten. Het ligt in de bedoeling om in de loop van de drie jaren steeds meer gebruik te gaan maken van hoofd- en nevensponsors bij activiteiten.

Voor alle bovenstaande activiteiten geldt dat het verkrijgen van een AMBI-verklaring en het voortzetten van het CBF-keurmerk een voorwaarde is en daarom nadrukkelijk nagestreefd wordt.

Colofon

Titel: Professionaliseren en profileren.

Meerjarenbeleid Special Arts 2008-2010

Conceptueel ontwerp: Henk van Es en Henk Wedman

Tekst: Henk Wedman

Tekstbijdragen: Jos Klüte en Henk van Es.

Eindredactie: Henk van Es